

Satu Hassi vihr ym.

Kirjallinen kysymys sijaissynnytysten sallimisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Sijaissynnytys kiellettiin hedelmöityshoitolaissa (1237/2006), jossa kielletään hedelmöityshoitohen antaminen, jos on syytä olettaa, että lapsi aiotaan antaa adoptoitavaksi. Ennen lain säätämistä Suomessa tehtiin hedelmöityshoitoja sijaissynnytysjärjestelyihin noin 10 vuoden ajan. Sijaissynnytushoitoja annettiin Suomessa 20 parille, ja niistä on syntynyt 13 lasta. Hoitojen edellytyksenä oli, että pari itse etsi sopivan sijaissynnyttäjän, joka ei ole saanut palkkiota. Synnyttäjänä toimi usein parin läheinen sukulainen, esimerkiksi äiti tai sisar, mutta myös hyvä ystävä on voinut toimia sijaissynnyttäjänä. Kokemukset sijaissynnytyshoidoista ovat olleet hyviä. Biologiset vanhemmat ovat saaneet lapsensa heti synnytyksen jälkeen luokseen, eikä lapsen luovuttamiseen liittyviä ongelmia ei ole esiintynyt.

Kysymys sijaissynnytysten sallimisesta on herkkä ja monitahoinen. Tärkeintä on lainsäädännöllä taata syntyvän lapsen asema. Samalla myös sijaissynnyttäjää tulee suojata hyväksikäytöltä. Nykytilanne on kuitenkin ongelmallinen. Lapsettomuudesta kärsivät pariskunnat kokevat täyskielion kohtuuttomana. Adoptio ei ole kaikille mahdollinen.

Samalla ulkomaisten sijaissynnytyspalvelujen markkinointi ja tarjonta verkossa lisääntyvät ja lisäävät kiinnostusta sijaissynnytysjärjestelyyn. Arvioidaan, että vuosittain noin 5 suomalaista paria vuodessa lähtee ulkomaille hakemaan sijaissynnytysjärjestelyä. Yleisimpiä kohdemaita ovat Venäjä, Yhdysvallat, Intia ja Itä-Euroopan maat. Ulkomailla tehtyihin hoitoihin sisältyy riskejä sijaissynnyttäjän hyväksikäytöstä, sillä synnyttäjälle maksetaan ja synnyttäjän motiivina on usein köyhyys. Lisäksi lapsen todistaminen pariskunnan omaksi ei ole aina täysin ongelmaton.

Syyskuussa 2011 valtakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta (ETENE) antoi lausunnon, jonka mukaan joissakin yksittäisissä tapauksissa lapsettomuuden hoito sijaissynnytyksen avulla voisi olla eettisesti hyväksyttävää. Sijaissynnytykset voisi Suomessa sallia niin, että lakiin kirjataan täällä aiemmin olemassa ollut käytäntö. Sijaissynnytykselle tulisi asettaa tiukat reunaehdot. Synnyttäjälle ei maksettaisi palkkaa, syntyvän lapsen oikeudet olisivat vahvasti turvatut ja erilaisia perheitä kohdeltaisiin tasaveroisesti.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitkä ovat esteet sijaissynnytlainsäädännön uudistamiselle ja miten ne voidaan ylittää?

Kirjallinen kysymys KK 106/2018 vp

Helsingissä 22.3.2018

Satu Hassi vihr
Jyrki Kasvi vihr
Olli-Poika Parviainen vihr
Touko Aalto vihr
Hanna Halmeenpää vihr
Jani Toivola vihr
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Emma Kari vihr
Ozan Yanar vihr